

De Amsterdamse

School slaagt er opvallend goed in drop-outs toch nog aan een diploma te helpen.

Brigit Kooijman

AAN DE Passeerdersgracht in Amsterdam, vlakbij het Leidseplein, staat een onopvallend rood-bakstenen gebouw. Het is de Amsterdamse School, een speciale afdeling van Amarantis Onderwijsgroep (voormalig ROC ASA). Hier volgen ruim 150 'risicjongeren' en mbo-opleiding Zorg & Welzijn, Handel of Administratie op niveau 1 of 2. Hardnekkige spijbelars, jongeren met gedragsproblemen, sociaal-emotionele problemen of een psychische stoornis, tienermoeders, meisjes die in de prostitutie hebben gezeten, jeugdige draaideurcriminelen en jongens die jaren in de gevangenis hebben gezeten voor zware geweldpleging. Het slagingspercentage is tegen de 80 procent, twee keer zo hoog als het landelijk gemiddelde bij de laagste mbo-niveaus. Veel leerlingen stromen door naar vervolgoopleidingen. Het geheim van het succes is opvallend eenvoudig: benader de leerling als individu en behandel hem als mens. Bij binnenkomst geen detectie-

MELISSA: 'IK BEN GEK OP WISKUNDE'

Melissa Burnett is 21 en doet mbo 2 Zorg & Welzijn. "In 2004 ben ik uit Suriname naar Nederland gekomen, toen mijn moeder naar haar vriend op Curaçao vertrok. Ik ging bij een tante wonen, mijn oudere zus woonde daar al. In Suriname zat ik op een mavo-havo school, maar in Nederland ging het mis. Die tante zette ons het huis uit, zo kon ik mijn mavo-diploma niet halen. Een tijdje heb ik me met verkeerde dingen beziggehouden, maar dat is voorbij, dus daar praait ik liever niet meer over. Toen ik bevallen was van mijn zoonje, nu een jaar geleden, wilde ik heel graag weer naar school. Een maatschappe-

lijk werkster stuurde me naar het cwi, maar ik wilde niet werken, ik wilde leren. Mijn zus had vijf jaar naar een school gezocht die haar wilde aannemen en is uiteindelijk op de Amsterdamse School terechtgekomen. Dankzij haar zit ik hier nu ook. Ik wil leraar worden, wiskunde. Ik ben gek op wiskunde. Op deze school krijg ik dat niet, nee. Op internet doe ik wiskundeopgaven, zo houd ik mezelf bezig. In februari heb ik mijn diploma en stap ik over op Sociaal Pedagogisch Werk. Dan moet ik naar een andere school, en dat vind ik jammer. Hier hebben ze echt aandacht voor je en ze stimuleren je heel erg."

poortjes, geen camera's, zelfs geen conciërge. De Amsterdamse School lijkt in de verste verte niet op een Glenn Mills-achtig heropvoedingsgesticht. "Contact maken van mens tot mens, vanuit een vertrouwensrelatie, dat is waar bij ons het onderwijs om draait", vertelt opleidingsmanager Jeroen Klooster. "Ik ben ooit een potje panna knock-out (straatvoetbal, red.) gaan spelen met een jongen die zich bij ons had aangemeld. Ik kan aardig voetballen, dat verwachtten ze niet van de directeur. Hé, denken ze, wat is dat nou voor gast? Als zo'n jongen die de hele wereld haat, dan de volgende dag een praatje met je komt maken, leer ik daar een heel jaar op."

DOODSLAG De leerlingen hebben behalve vier docenten en tien onderwijsassistenten ook een psycholoog, een orthopedagoog en een jeugdhulpverlener tot hun beschikking. "Sommige problemen kunnen we zelf niet aan", zegt Klooster. "Vorig jaar waren er zeven of acht jongens die moord of doodslag achter hun naam hadden. Bijna alle leerlingen hebben

of met Jeugdzorg of met de reclassering te maken. Maar we hebben ook gewone leerlingen, die alleen maar een sterke mening hebben. Ze weigeren hun pet af te zetten in de klas en worden van school gestuurd. Bij ons halen ze dan in een half jaar hun diploma." Andere troeven van de Amsterdamse School zijn de kleinschaligheid en de mogelijkheid om in het eigen tempo te leren. Van begin af aan lopen de leerlingen twee dagen per week stage. De gemiddelde leeftijd is 18 à 19 maar sommigen zijn al 23. Hun drijfveren om naar school te komen zijn heel verschillend. De een wil gewoon ergere jongerenwerker of verkoper

worden, een ander is het te doen om de studiefinanciering, een derde hoopt dat justitie hem milder behandelt als hij weer eens voor het hekje staat. Vaak komt de intrinsieke motivatie alsnog, zegt Klooster. "We zoeken samen met de leerling naar wat hij écht wil en kan, onder het motto: waar ligt de weg naar jouw geluk? Natuurlijk lukt het niet altijd. Er zijn leerlingen waar je geen grip op krijgt." Het begon allemaal een paar maanden geleden, toen de directie van de afdeling Economie West van roc ASA maakte de handen in het haar zat. Ieder jaar weer verzeikten enkele tientallen leerlingen de boel met verzuim en wangedrag, ten koste

• **Kenmerken van de aanpak op de Amsterdamse School: kleine groepen en een persoonlijke benadering.** FOTO MERLIN DALEMAN

van de goedwillende leerlingen. Jeroen Klooster, afkomstig uit de filmwereld (hij werkte onder meer als acteur en locatiemanager) werd aangetrokken als *troubleshooter*. Hij bedacht een time-outproject, maar al snel zaten de 'rotte appels' permanent in een apart gebouwje naast de school. Samen met Raimond Vandalon, van huis uit politoloog en zij-instromer in het onderwijs, zou hij gaan proberen van die mand rotte appels nog wat

te maken. Vandalon: "Daar zaten we dan met een stuk of vijftig jongeren, die overal uitgekost waren. We hadden geen plan, we zijn gewoon begonnen met drie docenten en een aantal onderwijsassistenten. De leerlingen moesten hun diploma halen, maar van de manier waarop hadden we nog geen idee. We zijn met ze gaan voetballen, we hebben een reis naar Marokko gemaakt. Allemaal in de hoop een vertrouwensband met ze te kweken. Want dat voelden we aan, dat we daarmee nog wat zouden kunnen bereiken." Het werkte, wonder boven wonder. De leerlingen bleven naar school komen en de grote meer-

THE BIG PICTURE: ÉÉN KIND TEGELIJK

In 1995 richtten twee Amerikaanse pedagogen, Dennis Littky en Elliott Washor, de Big Picture Company op. Een jaar later openden ze in Providence, Rhode Island, de eerste Big Picture School, een highschool voor drop-outs, jongeren die in de gevangenis gezeten hadden of om andere redenen niet terecht konden op een gewone middelbare school. Inmiddels zijn er, verspreid over de vs, 50 Big Picture Schools die werken volgens het onderwijsmodel 'One Kid at a Time'. Belangrijke kenmerken zijn: gepersonaliseerd onderwijs (de leerling werkt volgens een individueel leerplan, op basis van de persoonlijke talenten en interesses), veel ruimte voor leren in de praktijk, in de "echte wereld", en kleinschaligheid: maximaal 15 leerlingen per school, maximaal 15 per groep, met een vaste groepsmentor voor vier jaar. Hanneke te Braake-Schakenraad, adviseur bij KPC Groep, probeert sinds 2004 het Neder-

landse onderwijsveld voor het concept te interesseren, onder meer door het organiseren van studiereizen naar Providence. Met succes, verschillende scholen hebben inmiddels besloten ermee te gaan werken. Te Braake-Schakenraad: "Het model is erg geschikt voor kwetsbare leerlingen. Voor moeilijk lerende kinderen in het praktijkonderwijs, maar ook voor hoogbegaafde leerlingen." In Nederland worden de idealen van de Big Picture Company volgens Te Braake het dichtst benaderd door de Met-praktijkschool in Waalwijk. Andere scholen laten zich er nadrukkelijk door inspireren. Behalve de Amsterdamse School zijn dat onder meer De Roozengarde in Deventer (praktijkonderwijs) en het Orion College in Breda, een havo/vwo-school.

 www.bigpicture.org
www.bigpicture nederland.nl

derheid ging na een of twee jaar weg met een diploma. Vandalon: "Deze jongeren kunnen heel goed een bepaalde rol spelen. Die van de sollicitant in een net pak, bijvoorbeeld. Maar intussen denken ze: 'ik krijg die baan toch nooit', dat is helemaal niet". Door hen het gevoel te geven dat ze gewaardeerd worden, dat ze deel uitmaken van een gemeenschap, geef je ze een basis van vertrouwen waar je op kunt voortbouwen."

BIG PICTURE Het concept dat Klooster en Vandalon intuïtief toepasten, vertoont veel overeenkomsten met het onderwijsmodel 'One Kid at a Time', in de jaren negentig ontwikkeld in de vs. Daar werken een vijftigtal 'Big Picture schools' (zie kader), financieel gesteund door de Bill Gatesfoundation, volgens een aantal principes die op de Amsterdamse School ook gelden, zoals de persoonlijke benadering van de leerlingen, de kleinschaligheid, het leren in de 'real world'. In september is een nieuw filiaal van de Amsterdamse School geopend in Amsterdam-Noord, met

momenteel 50 leerlingen. De verwachting is dat het er over een jaar 150 zijn. "Misschien dat er voor die tijd al een derde locatie is geopend", meldt Jeroen Klooster. "De enorme uitval in het mbo baart iedereen zorgen, dus de gemeente is wel blij met ons."

"Wat je vaak ziet op scholen, is dat een klein conflict met een docent escaleert, en tenslotte leidt tot verwijdering van de leerling", zegt Vandalon. "Dat is, vooral bij Marokkaanse jongens, een belangrijk oorzaak van uitval. Wij sturen in principe niemand weg, tenzij een docent bij herhaling fysiek wordt bedreigd. En zelfs dan geven we een leerling soms nog een kans. Want we weten dat hij nergens anders heen kan, als hij bij ons niet meer welkom is. Maar het is een constant gevecht met jezelf en met het team. De behoefte aan de harde hand steekt iedere keer de kop op, want natuurlijk hebben wij het soms ook helemaal gehad met een leerling. Maar als wij dan met zware sancties komen of hem wegsturen, dan is hetzelfde als de rest en voor je het weet opereer je weer als een gewone school."

